

több mint 30 sor a videóról.

A video jelentésében finom megkülönböztetéseket kell tenni. Jelentheti a ~kamerát, a ~kazettát és a ~magnót egyaránt. Ugyanúgy ígére is: a *videózás* utalhat a felvételek készítésére (mellesleg: operatőr és a film szereplője egyaránt videózik), vagy a filmek nézésére. A video remek találmány, érzékelésünknek két fontos dimenzióját a látást és a hallást képes rögzíteni, észleleteinket visszahívni. Persze a jelenség ma még olyan, mint egy sarjadjó pici gyümölcsfa: tele virággal, és a lombkoronát elcsúfító hajtással. Kifejezetten undorítótnak és néphátborzoltatótnak érzem a videózás két eléggé elterjedt formáját: a *kocsmai videot* és a *videodiscot*. A kocsmák (persze: vendéglők, presszók, sörözők) véleményem szerint a közösségi élet színterei. Az asztal körbeülése mindig is közösséget jelentett; és beszélgetést, hangulatot, barátságot, flörtöt, szerelmet. A video-kocsmákkal szemben a képernyő közös bálványimádását jelenti. Ez emberek tájtják a szájukat csapkodó karatésokra, lövöldöző kommandóra, szóval tudják, unnam végigcsorolni mire. Közben néha sört, rövidet rendelnek és *hallgatnak*. A társaság, az együttlét értelmét veszti, szó nem hangzik, hiszen kapcsolat nincs. A video összetörte a „kocsmagyüttléteket” természetes ívét.

A tánc hódítás. Legalábbis a klasszikusok, mint a tangó vagy a csárdás az udvarlás eszközei — gyanitom csak voltak. Föltételezi tehát a közös mozgást, esetleg kézfogást, összesimulást, szintén a *kapcsolatot*. De ha nem egymásra, hanem az éneklő sztár klippjére figyelünk — nos van-e akkor értelme a táncnak? Talán egyedül csak az (esetenként ritmusidegen) testmozgás, ami fél fokkal mégis jobb, mintha leülnénk, és a fentebb ismertetett videokocsmá modelljébe csúsznánk át még alacsonyabb fokon.

Van egy harmadik divat is: *tozódunk saját képeinkben*. Minden esküvőről, tanácskozásról, avatásról, vadászatról video készül. Ez a bármikor újraismételhetőség, megtöri, a megismételhetetlen pillanat varázslatát. *Visszahozni* persze nem tudja, csak illúzióját ismételteti. A világ egyik nagy csodája az egyenesvonalúság; ami elment mellettünk, elment. Élményeink viszont emlékké érnek bennünk, s ez ugyanúgy föltartóztathatatlan és kötelező, mint az elmulasztás véglegessége. A krónikus videókézés nemcsak hiúság, öntetszég, de szálnalmas kísérlet is a világ alaptörvényeinek áthágására.

Mindezek után senki ne gondolja, hogy a videot szidtam. Azzal semmi bajom. A történet rólunk, emberekről szól.

- mártá -

Hiányos terefere

A pénzügyminiszterből miniszterelnök-helyettesé kinevezett *Medgyesy Péter*, volt a főszereplője a szegedi *Ifjúsági Ház* legutóbbi közéleti tereférének. Az illusztris személyiséget *Király Zoltán* újságíró, országgyűlési képviselő, valamint a kíváncsiság toborozta több száz fős közönség vállalkozókedvű tagjai kérdezték a kormányról és a közelmúltban hozott intézkedései háttéréről. Megtudtuk, hogy „Grósz Károly kormánya” számol a kabinetfelelősség növekedésével, a bukás kockázatával. Kiderült: a pártmegbízatásból dolgozó kormánynak nincs pártönkivüli tagja, ellenben az államtitkárok között akad egy, aki nem tagja az MSZMP-nek: *Kemenes Ernő*, az Országos Tervhivatalból. Az adótörvény és a nyomában kialakult zűrzavaros helyzet természetesen terítékre került. A szakember bizonygatta: „a mostani pénzügyi rendszertől nem lehet elvitatni, hogy semlegesebb, mint a korábbi(?)”; tényleg szükség van új berendezésre is (kérdés maradt, hogy erre mikor számíthatunk); az 1 milliárd nyugatnémet márka „az exportfejlesztés lehetőségeit bővíti”, abból

máshonnan származó hitel részletét vagy kamatját nem fizetjük; április 1-jére „Központi ártétkedést nem terveznek”; „az állam garantálja, hogy nem lesz nagyobb életszínvonalromlás, mint amit a költségvetés tervezett”; az ország lélekszámának gyarapodását és a tudást — a látszat ellenére is — értékek tekintik; a honvédelmi kiadás részaránya „nem magas”, bár a kultúrára és egészségügyre fordított összegnél nagyobb arányban, reálértékben 1%-kal növekedett az 1988-ban ránk váró kötelezettségeink miatt; a munkanélküliség tényé vált, mégis kínai szakképzett munkásokat alkalmaznak pl. a győri Rábában, de „ha hazai munkatérrel is ki lehet elégíteni az igényeket, nem hozunk be idegent”. Szóval: egy-két konkrétum fölöröppenése élénkítette csak a kérdésekre adott homályos (bár nyilván szakszerű) személytelen válaszokat. Ezért — az előre két órára szabott — találkozó végén lehagoltan állapíthattuk meg: itt járt a miniszterelnök-helyettes, de nem ismertük meg.

(-szí)

Ismét Egyetemi Sakk-kupa!

A JATE elmúlt félévi sakkcsapatbajnokságán 6 csapat indult. Már hagyományra számít, hogy a hallgatói és oktatói csapatok mellett a Ságvári Gimnáziumot is képviseli a diákválogatott. Az igen jól szereplő diákcsoport ezúttal — a stabil erőt képviselő Kibernetika mögött — az előkelő 2. helyet szerezte meg. Részletes eredmények:

1. Kibernetika (Linczer J., Diamant T., Borús A., tartalék: Varjú K.) (23 pont)
2. Ságvári Gimnázium (Bezdn T., Gazdik A., Nagypál É., tartalék: Bartha K., Vörös M., Balogh I., (19,5)
3. Bolyai Intézet (Blázsik Z., Szalay I., Czédli G., tartalék: Székely Z., Kozma J. (12,5 pont)
4. Grupp (12 pont)

5—6. „Prognat—II” és Irinyi—Károly Kollégium (11,5—11,5 pont)
Az egyénileg lehetséges 10 pontból 9-et elért *Linczer János* mögött figyelemreméltó *Csuka Olga* teljesítménye is (a Gruppá csapatból), aki 7 pontjával bizonyította, hogy a női sakk tudása is tiszteltben kell tartani.

Március elején indított II. félévi versenyünket, az *Egyetemi Sakk Kupát*, amelyre ismét minél több sakkozni szerető csapat jelentkezését várjuk.

A kupára 3-fős csapatokkal lehet jelentkezni tetszőleges számú tartalékjátékos megadásával. A versenyt körmérkőzés formájában, olimpiai pontszámítással bonyolítjuk le. A győztes 1 évre elnyeri a JATE Egyetemi Sakk Kupáját. (Emlékeztetőül írjuk le, hogy a tavalyi kupagyőztes az Oktatói-Dolgozói I. Csapat volt, melynek „derékhadát” a mostani Kibernetika alkotta.)

A jelentkezéseket az erőssorrend, a csapatkapitány és a csapatnév feltüntetésével *március 4-ig* kérjük leadni *Blázsik Zoltánnál*, a Bolyai Intézet könyvtárában (Aradi vértanúk tere 1., első emelet). A verseny egyes fordulói keddi napokon, este 7 órától (kb. 9-ig) tartjuk a BTK Ády téri épületében (földszint, orosz tolmácsolással). Az 1. fordulóra március 8-án kerül sor.

A verseny rangját minden bizonnyal emelné, ha a TTK sakkozói mellett a bölcsész, jogász sakkozók is magasabb létszámban képviseltetnék magukat. Természetesen szívesen fogadjuk olyan csapatok jelentkezését is, amelynek tagjai nem egyetemünk oktatói vagy hallgatói. Ezennel minden sakkbarátot újból meghívunk a JATE Egyetemi Sakk Kupára!

(-ely-)

AIDS, szexuális kultúra

Egy végre idejében elkezdett kampány hordozói, kiadványok, tévé- és rádióműsorok, felvilágosító előadások, filmvetítések, mind egy cél érdekében: újítást állni az AIDS terjedésének. Milyen hatással van ez a kampány gondolkodásunkra, milyen más kérdések vetődnek még föl a vizsgálódásokkor? Íme néhány vélemény, gondolat — közel sem az egész palettáról —, kommentár nélkül.

Z. G. főiskolás fiú a leggyakrabban visszahallott véleményt fogalmazta meg:

— Mostanában, ahogy mondani szokták, már a vízcspából is ez a téma folyik. Szinte másról se lehet hallani, csak az AIDS-ről. Én azt hiszem, ennek ellenére, vagy éppen ezért, nem veszik komolyan az emberek. Annyiszor hallják, hogy már oda se figyelnek, kikapcsolják a rádiót, vagy becsukják a fülkét. Talán jobban észbe kapna mindenki, ha tudnánk adatokat arról, hogy például megyenként vagy városenként hány fertőzött és már beteg ember van. Itt igazán nem kellene szégyenlősen lennünk.

TTK-s hallgató nő félelméről:

— Én már három éve „pánikolok”. Akkor voltak itt a kollégiumban először a Biológiai Kutatóközpontból előadást tartani. Már az az előadás is borzasztó volt, hát még az idej, filmvetítéssel egybekötött bemutatás. És tudom nem kell hozzá sok. Lehetett az akármilyen hűsleges, elég ha a partnere egyetlen egyszer félrelép, és kész.

— Reálisnak érzem a veszélyt itt az egyetemen is?

— Figyelj, te is láthatod, hogy mind a bölcsész, mind a TTK-s lányoknak legalább 70 százaléka magányos. Meg azt is tudod, milyen rossz a fiú-lány arány mostanában erre felé... Így aztán, annak a néhány szépfiúnak,

aki ki akarja használni ezt a helyzetet, nincs nehéz dolga: ki is tudja használni. Mint a lepke virágról virágra, úgy szállnak egyik lányról a másikra. Kell ennél több?

— Ezek szerint különösen veszélyeztetett terület az egyetem?

— Az, de ennek ellenére nem hiszem, hogy az AIDS gyors terjedésétől kellene tartani. Az említett magányos lányok a többsége nem tesz azért semmit, hogy változzon a helyzete, abszolút passzív. De ők általában nem bocsátkoznak kalandokba se. A másik dolog meg az, hogy szinte biztos vagyok benne, ezek a nagy-menő „pillangók” gondoskodnak önmaguk védelméről.

— Te most éppen hogy állsz, milyen jellegű kapcsolatod van?

— Per pillanat lelki jellegű kapcsolataim vannak.

— És ez elég?

— Hát most ez van. Tulajdonképpen egy ideig apró flörtökkel jól elvagyok, alkalmi kapcsolataim pedig, éppen félelmeim miatt, nincsenek.

M. bölcsész, egy a 70 százalékból.

— Igaz az, hogy az egyedülálló lányok többsége bele is nyugszik helyzetébe, nem tesz ellene?

— Ugyan mit is tehetne ellene? Az egyetemen növekedés van, és az a néhány fiú, aki van, az is vagy foglalt, vagy pedig nem foglalkozik ilyen dolgokkal. Moziban, könyvtárban, vonaton, buszon már rég nem szokás ismerkedni, szórakozni pedig olyan ritkán járunk. És egyébként ott sem a tartós kapcsolatok kiépítése általában a cél. Az alkalmi dolgokat pedig nem szeretem.

— Ebbe mennyire játszik bele az AIDS-től való félelem?

életmódot éljenek, hogy ne adják tovább a fertőzést. Ha ez letelt, *Bőr- és Nemi Gondozó Intézet*be vagy *KÖJÁL*-hoz küldöm őket. Szegeden ezen a két helyen végeznek AIDS-szűrést. A jelentkezők egy része túlzottan érzékeny, büntudattal rendelkező ember, aki az egyszeri szexuális kihágást fertőző forrásnak tekinti. A homoszexuálisok eleve fogékonyabbak, mondhatnám védtelenebbek a szexuális úton terjedő betegségekkel, fertőzésekkel szemben. Ennek oka immunrendszerük csökkent védőképessége, melynek jórészt genetikai okai vannak. Ezeknek az embereknek a szűrését szerveztem és önkéntes alapon a Bőr-Nemi Gondozók végzik. A szintén rizikó csoportba tartozó prostituáltak nálunk ugye hivatalosan nem léteznek, így nyilvántartásuk sincs, ezért csak önkéntesen jelentkeznek szűrésre. Ez nekik is, a szexuális partnereiknek is biztonságot adhat...?

— A szexuális kultúra befolyásolja-e a fertőződést?

— Igen jelentősen. A szexuális kulturáltság nagyon megneveli a fertőzés veszélyét. Amíg csak a klasszikus nemi betegségeket ismertük, teljes szabadság uralkodott. Széles rétegben, sokszor alakítottak az emberek szexuális kapcsolatokat. Nem volt fékező erő, hiszen a betegségeket antibiotikumokkal jól tudtuk és tudjuk kezelni. Az nem baj, ha a szexuális gátlások csökkennek, azonban ez nem a mennyiségi, hanem a minőségi változást kellene hogy jelentsen. Ezt egészséges, kulturált erotikának is nevezhetjük, ami már nemcsak a partnerek örömszerző együttlétét jelenti, hanem kölcsönös felelősséget is! A szexuális szabadság, a kulturáltság együttlét egyaránt növelik a veszélyt. (Például kellő előjáték hiján nem termelődik elegendő váladék a hüvelybemenetben, minek következtében mindkét fél nemiszervének hámban horzsolásos, repedéses sérülések keletkeznek.)

— Milyen védekezést, életmódot javasol?

— A fentiekből következik, hogy elsősorban szexuális kulturáltságot. A szexuális úton történő AIDS-fertőzés ellen egyedül technikailag a gumióvszer nyújt némi védelmet, de semmiképpen sem 100%-osat. A nálunk kapható óvszerek nem tökéletes minőségűek, könnyen szakadnak.

A legnagyobb biztonságot az adja, ha partnereinket jól ismerjük, együttlétünk harmonikus. Legfőbb védelem a *monogámia*! A szexuális együttlét nem jár együtt feltétlenül fertőzés átadásával. Ha nincs hámsérülés a nemiszerveken, a fertőződésnek nincs különösebb oka. Persze ez nem jelenti

— Ha nem lenne AIDS, akkor sem mennék bele ilyesmibe. Egyszerűen megaláznok tartom az ilyet. Különböznék is, én most az AIDS-nél sokkal fenyegetőbbnek érzem rám nézve azt, hogy jövőre végzek, és még itt állok egész magam. Munka mellett akár otthon, akár vadidegenben hogy fogok társat találni?!

P. orvostanhallgató nő, különleges helyzetben van. Külföldi, egészen pontosan afrikai barátja van.

— Azt mondják, külföldiekkel sokkal könnyebb kapcsolatot teremteni, mint a magyar fiúkkal. Igaz ez?

— Általában igen. A külföldiek többsége, még ha vannak is itt honfitársaik, elég magányos. Ezért aztán sokkal bátrabban, gyorsabban ismerkednek.

— Ezért van neked is külföldi barátod?

— Valószínűleg ez is belejátszott abba, hogy szóbaálltam vele, de csak kis mértékben. Én szerelmes is lettem belé, és most is szeretem.

— Hogyan ismerkedtetek meg?

— Egyszerűen leszállított az utcán, beszélgettünk, utána pedig találkoztunk. Magyar fiú ezt nem nagyon csinálja meg.

— Nincsenek bizonyos veszélyei ennek a kapcsolatnak?

— Az AIDS-re gondolsz? Ezen már én is sokat gondolkodtam.

— De a barátodat már megvizsgálták valamikor, nem?

— Fogalmam sincs róla.

— Nem beszéltek még erről?

— Nem, soha. Ez olyan kínos.

De azért néha gondolok rá, mi van ha én is...

— Nem kellene elmenned vizsgálatra, vagy legalábbis beszélned vele erről?

— És ha tényleg elkaptam? Nem biztos, hogy jobb, ha tudom.

Gőz Gabriella

Legfőbb védelem: a monogámia

Még három hónapja sincs, hogy november 23-i számunkban egy tudományos kutató, *Gál György* professzor beszél a mai kor legféltettebb betegségéről, az AIDS-ről. A téma sajnos idősebb maradt, és gyanitom, egyre időszerűbbé válik, ezért újra vissza kell térnünk rá. Mostani beszélgetőpartnerem *dr. Szűcs László* bőrnemigógyász, kozmetológus, s a gyakorlati orvos szemszögéből mondja el véleményét.

Nálunk veszélyeztetőbb és fertőzhetőbb országokban az ilyen cikkekhez egy-egy csomag gumióvszert szoktak mellékelni. Az elgondolás érdekes, reklámszerűen hatalmas lehetne az újságra, a gumióvszerre, az AIDS-ellenes propagandára, no meg az egyetemre egyaránt. Elképzelem rektorunk vagy párttitkárunk arcát, midőn kezébe veszi a frissen nyomott, ropogós Szegedi Egyetemet, s amint kinyitja, egy kis csomag hull ölébe (aszaltára). A logikus és ártatlan ötletből minden bizonnyal országos botrány, skandallum kerekedne. Társadalmunk mai állapota és szerkezete aligha tesz lehetővé ilyen „akciókat”. Olvasandó hát ez az interjú „óvszer gyanánt”: betegségtől megvédő szerepként.

— Mit tart Ön az AIDS legfőbb veszélyének?

— Azt, hogy a fertőződést nem lehet felismerni, nincsenek korai tünetei. A kórokozó vírust ezért is nevezik „lassú vírus”-nak, mert a betegség tünetei a fertőződés után esetleg csak 2—3 évvel jelentkeznek. (Nevével ellentétben viszont a vírus rendkívül gyorsasággal hatol be a nyirokcsomókba.) A fertőzött személy, ha nem tud fertőzőtől megvédeni magát, igen gyorsan képes azt terjesztetni, szinte láncreakciószerűen. Ezért én, a magam részéről időzített atombombához hasonlítom.

Nehézségekkel jár a fertőzöttség kimutatása is. A technika mai állása szerint csak a fertőzés után 4—6 héttel mutatható ki. Ráadásul az eljárás költséges és technikai okokból hosszadalmas. Ez nem csupán a vírus természetéből adódik, hanem a módszerek viszonylagos tökéletlenségéből is. Az eddig ismert legérzékenyebb módszert a franciák dolgozták ki, mellyel óriási költségek árán is csak a 2. héttől mutatható ki a fertőzöttség. Ez a határidő gyakorlatilag azt jelenti, hogy ha a fertőzés korábbi, a vizsgálat nem tudja kimutatni.

— Fordulnak Önhez betegek, akik AIDS-vizsgálatot kérnek?

— Igen, bár nem túl sokan. Ha a vélt fertőzéstől még nem telt el a 4—6 hét, csak azt tudom elmondani, milyen

azt, hogy nincs veszély, csak azt, hogy kulturált szexben ez sokkal kisebb. A férfi—nő kapcsolatban is kisebb a kockázat, mint homoszexuális férfiak között. Összefügg ez azzal is, hogy a homoszexuálisok sokkal több kapcsolatot létesítenek. (Amerikai felmérések szerint egy átlagos ember a házasságán kívül 5-6 kapcsolatot létesít évente. Egy homoszexuális 30-at!)

— Az AIDS-et gyakran nevezik a XX. század pestisének. Véleménye szerint játszik-e a régi nagy járványokhoz hasonló természetes kiválasztó szerepet?

— Más fertőző betegségeknél az immunrendszer fejlettsége, az öröklött pozitív tulajdonságok nagy szerepet játszottak. Az AIDS épp az immunrendszert támadja meg, az „ellenálló képesség” indifferens vele szemben, ezért a betegségnek nincs ilyen kiválogató hatása. Gyakran halljuk ma, hogy már a „csapból” is AIDS elleni propaganda folik. Véleményem szerint, erre a témára újból és újból vissza kell térni, mindaddig, amíg a veszély fenyeget. Ez a védekezés egyik legeredményesebb módja: az egészséges veszélyérzet ébrentartása. A megelőzésnek tudatosnak és konkrétan kell lenni. Ki kell alakítanunk egy egészséges racionalitást a szexben s evvel talán nem csak egészségünket óvhatjuk meg, de gondolkodásmódunk, munkánk is racionálisabb lesz.

M. T.

SZEGEDI EGYETEM

A József Attila Tudományegyetem, a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola MSZMP és KISZ-bizottságainak lapja

Felelős szerkesztő:

GROF RÓZA

Szerkesztőség: 6720 Szeged,

Dugonics tér 12. Telefon: 12-119

Megjelenik havonta kétszer

Ára: 2,30 forint. Előfizetési díj

egy évre 36,80 forint

Terjesztik az intézmények KISZ- és

szak szervezeti bizottságai

Kiadja a Csongrád Megyei

Lapkiadó Vállalat Szeged,

Tanácsköztársaság útja 10. sz. 6740

Telefon: 24-633 Telefon: 28-282

Felelős kiadó:

Kispál Antal igazgató

Szegedi Nyomda Szeged,

Bajcsy-Zsilinszky u. 28. 6720

ISSN: 0230-791X

1988. II. 26 — 470

Felelős vezető:

Surányi Tibor igazgató